

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 20 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Gawecka

Protokolant: st. sekr. sąd. Sławomira Konieczna

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 10 kwietnia 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa

E. H. (1)

przeciwko

K. Ś. (1) i W. Ś. (1)

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

1. pozbawia wykonalności w całości tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2015 roku w sprawie I A Ca 703/15, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez ten Sąd dnia 29 lutego 2016 roku;
2. kosztami procesu obciąża w całości pozwanych i z tego tytułu zasądza od nich solidarnie na rzecz powódki kwotę 23. 329,20 zł;

Katarzyna Gawecka

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 listopada 2016 roku powódka E. H. (1) domagała się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2015 roku (I A Ca 703/15) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez ten Sąd dnia 29 lutego 2016 roku w całości oraz zasądzenia od pozwanych: W. Ś. (1) oraz K. Ś. (1) solidarnie na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko powódka wskazała, że w dniu 4 grudnia 2015 roku Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2014 roku (...) i zasądził do pozwanej E. H. (1) na rzecz powodów solidarnie kwotę 148 424,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 22 530,02 zł od dnia 13 grudnia 2004 roku do dnia zapłaty, od 34 864,41 zł od dnia 21 czerwca 2005 roku do dnia zapłaty, od kwoty 27 525,58 zł od dnia 16 czerwca 2009 roku do dnia zapłaty, od kwoty 430,06 zł od dnia 1 lipca 2009 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 5 465, 27 zł od dnia 24 października 2011 roku do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił oraz rozdzielił koszty procesu stosunkowo obciążając nimi powodów w 84 %, a pozwaną w 16%, a szczegółowe ich wyliczenie pozostawił referendarzowi w Sądzie Okręgowym w Poznaniu.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu w punkcie 3 wyroku zasądził od pozwanych na rzecz powódki kwotę 10 701,40 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej, a Referendarz Sądowy dodał do tego kwotę 7 363,04 zł tytułem zwrotu kosztów w pierwszej instancji, co razem stanowiło sumę 18 062,44 zł.

Powódka przedstawiła wyliczenie, z którego wynikało, że spełniła zobowiązanie względem pozwanych w całości, mimo tego zainicjowali oni przeciwko niej postępowanie egzekucyjne, w wyniku czego koniecznym było wystąpienie z powództwem o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

W piśmie z dnia 16 grudnia 2015 roku (k. 122 i n.) powódka sprecyzowała, że domaga się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w całości. W jej ocenie nie może ona ograniczyć się jedynie do żądania pozbawienia tytułu wykonawczego w części co do kwoty dochodzonej obecnie od niej w postępowaniu egzekucyjnym (tj. co do kwoty 94 183,94 zł), bowiem nawet w przypadku wygranej, tytuł wykonawczy będzie pozostawał w mocy w pozostałej części (247 550,23 zł – 94 183,94 zł), którą wierzyciele będą mogli od niej egzekwować.

Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2016 r. Sad sprawdził wartość przedmiotu sporu, ustalając ją na kwotę 247.551 zł.

Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2017 roku (k. 136) prawomocnym od dnia 28 stycznia 2017 roku (k. 159) Sąd Okręgowy w Poznaniu udzielił powódce zabezpieczenia jej roszczenia o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2015 roku (I A Ca 703/15) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 29 lutego 2016 roku w ten sposób, że zawiesił postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym P.w P. D. M. pod sygnaturą (...)w całości, do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania.

W odpowiedzi na pozew z dnia 31 stycznia 2017 roku (k. 152) pozwani domagali się oddalenia w całości żądania dłużniczki pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności oraz zasądzenia od powódki na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych oraz nieobciążanie pozwanych kosztami postępowania w zakresie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w części, w jakiej dobrowolnie wykonała wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w sprawie I A Ca 703/15 (k. 223).

W ich ocenie powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem powódka, nabywając w trybie art. 231 kc nieruchomości zabudowaną pozwanych (numer księgi wieczystej (...)) zatrzymała część należnego pozwany wynagrodzenia za nabycie nieruchomości na pokrycie ciężących na niej zobowiązań objętych hipotekami przymusowymi.. Do tej pory powódka nie przedstawiła szczegółowego rozliczenia zatrzymanej kwoty 177 941,61 zł i nie wykazała, by spłacone przez nią należności ciężące na przejętej nieruchomości przekroczyły wysokość zatrzymanej przez nią kwoty, stąd też potrącenie dokonane przez powódkę należy uznać za bezprawne i sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 20 grudnia 1988 roku małżonkowie K. i W. Ś. (1) złożyli ofertę sprzedaży działek oznaczonych numerami (...) o łącznej powierzchni (...)ha matce powódki lub osobie przez nią wskazanej za cenę 20 000 000 zł starych złotych. Uprawnienie do zawarcia umowy sprzedaży matka powódki przekazała następnie powódce. K. Ś. (1) z ówczesnym pełnomocnikiem powódki zawarli pisemne porozumienie o zmianie tej oferty. W dniu 7 grudnia 1989 roku notariusz sporządził akt notarialny, w którym zawarł oświadczenie obojga pozwanych o zmianie oferty (sprzedaż działek (...) o łącznej powierzchni (...)ha) oraz oświadczenie pełnomocnika powódki o przyjęciu zmienionej oferty. Pod aktem tym podpisy złożyli: pełnomocnik powódki oraz K. Ś. (1). W tym dniu powódka objęła przedmiotowe nieruchomości w posiadanie.

Małżeństwo Ś., podnosząc, że powódka nie była stroną umowy sprzedaży i nie złożyła swojego podpisu na stosownym dokumencie zainicjowali przed Sądem Rejonowym w S. (...)(...) postępowanie, które w dniu 18 lutego 1993 roku zostało prawomocnie zakończone. Umowa sprzedaży została uznana za nieważną i w wydanym wyroku nakazano wpisanie małżonków Ś. w księdze wieczystej jako współwłaścicieli nieruchomości na prawach wspólności majątkowej.

W związku z powyższym E. H. (1) wszczęła przed Sądem Wojewódzkim w G. (...)(...) postępowanie o przeniesienie na jej rzecz prawa własności nieruchomości na podstawie art. 231 § 1 kc. Jej żądanie zostało uwzględnione - wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w G. (...)z dnia 25 lutego 1997 roku. Sąd zobowiązał pozwanych K. i W. Ś. (1) do złożenia zgodnie

z żądaniem E. H. (1) oświadczenia, w którym przeniosą własność nieruchomości o powierzchni (...)ha działki (...) położonej w G. wraz z zabudowaniami na nich znajdującymi się na E. H. (1), jako przysporzenie jej majątku odrębnego, za wynagrodzeniem w kwocie y270 182,51 zł.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w P. (...) z dnia 17 marca 1998 roku zmieniono powyższy wyrok w ten sposób, że uzupełniono treść ustalonego oświadczenia woli poprzez dodanie do niego sformułowania „przyjmując, że wynagrodzenie to zostało spełnione do kwoty 92 240,90 zł”.

W dniu 25 września 2012 roku powódka przed notariuszem O. P. złożyła oświadczenie o przyjęciu przeniesienia własności nieruchomości, w którym wskazała, że bezwarunkowo nabywa i przejmuje własność nieruchomości położonej w G., gmina C., powiat (...), stanowiącej działki nr (...), o łącznym obszarze (...)ha, na warunkach określonych w prawomocnym wyroku Sądu Wojewódzkiego w G. (...)z dnia 25 lutego 1997 roku ((...)) uzupełnionym następnie prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w P. (...) z dnia 17 marca 1998 roku ((...)).

W chwili przystąpienia do aktu w dziale IV księgi nieruchomości istniały wpisy:

a) hipoteka umowna zwykła w kwocie 20 000 zł jako zabezpieczenie wierzytelności: spłaty kredytu na działalność gospodarczą na rzecz (...) Banku Spółdzielczego w C.

b) hipoteka umowna zwykła w kwocie 10 000 zł jako zabezpieczenie wierzytelności, spłaty kredytu na rzecz (...) Banku Spółdzielczego w C.;

c) hipotekę umowną przymusową zwykłą w kwocie 35 724,45 zł jako zabezpieczenie wierzytelności spłaty należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne, na rzecz Skarbu Państwa Z. (...), Oddział w S. REGON (...);

d) hipoteka przymusowa zwykła w kwocie 26 623,55 zł na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C.

Na mocy tego oświadczenia powódka nabyła własność spornej nieruchomości, co zostało rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w M. (...) z dnia 23 września 2014 roku w sprawie (...).

Dowód: kopia wyroku SW w G. (...)z dnia 25 lutego 1997 roku (k. 168-178), kopia wyroku Sądu Apelacyjnego w p. (...) z dnia 17 marca 1998 roku (k. 7-8 akt SO w Poznaniu o sygnaturze (...)), kopia aktu notarialnego z dnia 25 września 2012 roku (k.9-12 akt SO w Poznaniu o sygnaturze (...)).

K. i W. – małżeństwo Ś., dochodzili przed Sądem Okręgowym w Poznaniu zasądzenia od E. H. (1) na ich rzecz zapłaty w związku z bezumownym korzystaniem z przedmiotowej nieruchomości. W dniu 4 grudnia 2015 roku Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2014 roku ((...)) i zasądził od E. H. (1) na rzecz W. Ś. (1) i K. Ś. (1) solidarnie kwotę 148 424,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 22 530,02 zł od dnia 13 grudnia 2004 roku do dnia zapłaty, od 34 864,41 zł od dnia 21 czerwca 2005 roku do dnia zapłaty, od kwoty 27 525,58 zł od dnia 16 czerwca 2009 roku do dnia zapłaty, od kwoty 430,06 zł od dnia 1 lipca 2009 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 5 465, 27 zł od dnia 24 października 2011 roku do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił oraz rozdzielił koszty procesu stosunkowo obciążając nimi powodów w 84 %, a pozwaną w 16%, a szczegółowe ich wyliczenie pozostawił referendarzowi w Sądzie Okręgowym w Poznaniu (które referendarz wyliczył na kwotę 7 363,04 zł) .

Sąd nakazał też ściągnięcie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu od małżeństwa Ś. z zasądzonego na ich rzecz świadczenia kwotę 18 000 zł, a od pozwanej kwotę 18 967,30 zł. Orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego rozdzielił je stosunkowo i zasądził od małżeństwa Ś. na rzecz E. H. (1) kwotę 10 701,40 zł.

Dowód: kopia wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2015 roku wraz z uzasadnieniem (k. 12-29, 188-195),kopia postanowienia referendarza sądowego (k. 30-31), odpis zwykły księgi wieczystej (k. 196-200).

Na dzień 4 grudnia 2015 roku (data wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu) należność główna wynosiła 148 424,48 zł, kwota należności głównej, od której liczone były odsetki wynosiła 90 815,34 zł, a odsetki 99 125,75 zł.

W dniu 4 grudnia 2015 roku powódka dokonała potrącenia kwoty 10 701,40 zł (zasądzonej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu) -należność główna została pomniejszona do kwoty 137 723,08 zł, a kwota należności głównej, od której liczone są odsetki do kwoty 80 113,94 zł.

W dniu 18 stycznia 2016 roku powódka wpłaciła na rzecz pozwanych kwotę 100 000 zł, która została zaliczona w pierwszej kolejności na odsetki ustawowe wynoszące 99 876,41 zł. Do zaliczenia na należność główną pozostało 123,59 zł, w związku z czym należność główna od 18 stycznia 2016 roku wynosiła 137 599,49 zł (137 723,08 zł – 123,59 zł), a kwota należność głównej, od której liczone były odsetki wynosiła 79 990,35 zł (80 113,94 zł – 123,59 zł).

Okoliczność bezsporna, a nadto **dowód:** kopia potwierdzenia zapłaty 100 000 zł (k. 32, 218)

Pismem z dnia 19 stycznia 2016 roku Z. (...)w S. Inspektorat w C. poinformował pełnomocnika E. H. (1), że jako dłużnik rzeczowy Zakładu (...) w celu wykreślenia hipoteki przymusowej powinna uregulować należność w kwocie 41 233,05 zł. W dniu 9 lutego 2016 roku powódka spłaciła wierzytelność Z. (...)w stosunku do W. Ś. (1) w kwocie 41 233,05 zł.

Pismem z dnia 18 lutego 2016 roku Z. (...), jako wierzyciel rzeczowy E. H. (1) poinformował, że posiadał zabezpieczenie hipoteczne nieopłaconych należności z tytułu składek poprzedniej współwłaścicielki nieruchomości W. Ś. (1) na nieruchomości objętej księgą wieczystą o numerze (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w C. (...) w postaci wpisu hipoteki przymusowej na kwotę 35 724,45 zł ustanowionej w dniu 9 lutego 2006 roku na podstawie wniosku Zakładu. Wierzyciel oświadczył, że wierzytelności zabezpieczone przedmiotowym wpisem wygasły na skutek zapłaty, a tym samym spełniony został warunek do podjęcia działań w celu wykreślenia wpisu w zakresie wskazanym powyżej.

Dowód: kopia oświadczenia Z. (...) o wygaśnięciu wierzytelności na skutek zapłaty (k 39), kopia pisma ZUS z dnia 19 stycznia 2016 roku (k. 61),kopia potwierdzenie wpłaty na rzecz Z. (...) (k. 62).

W dniu 11 lutego 2016 roku powódka nabyła od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C., na podstawie umowy przelewu wierzytelności, wierzytelność spółdzielni w stosunku do pozwanych (wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego w C. (...)/z dnia 24 maja 2006 roku) w kwocie 26 623,55 zł. z odsetkami ustawowymi od dnia 1 marca 2005 r. i kosztami procesu.

(...) Spółdzielnia Mieszkaniowa, jako cedent oświadczyła, że wierzytelność ta jest zabezpieczona hipoteką przymusową zwykłą w kwocie 26 623,55 zł, wpisaną na rzecz Cedenta w dziale IV księgi wieczystej o numerze (...). Wierzytelność w stosunku do Spółdzielni, na dzień zawarcia umowy wynosiła 39 857,52 zł (a składały się na nią: należność główna w kwocie 26 623,55 zł, odsetki ustawowe od należności głównej za okres od dnia 11 lutego 2013 roku do dnia 11 lutego 2016 roku w wysokości 8 835,37 zł oraz koszty postępowania w kwocie 4 398,60 zł).

Dowód: kopia wyroku Sądu Rejonowego w C. (...) zasądzający od W. Ś. (2) i K. Ś. (2) na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej w C. kwotę 26 623,55 zł (k. 40) kopia umowy przelewu wierzytelności między E. H. (1) a (...) Spółdzielnią Mieszkaniową w C. (k. 63-66).

Na dzień 11 lutego 2016 roku powódka była zobowiązana do zapłacenia pozwany 137 599,49 zł z tytułu należności głównej, z czego kwota należności głównej, od której liczone są odsetki wynosiła 79 990,35 zł, a odsetki ustawowe wynosiły 368,17 zł.

Pismami z dnia 11 lutego 2016 roku powódka złożyła pozwany oświadczenie o potrąceniu wierzytelności wynikającej ze spłaty ich zobowiązań w stosunku do Z. (...)Oddział w S. w kwocie 41 233,05 zł oraz wierzytelność wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego w C. (...) w kwocie 39 857,52 zł z przysługującą im wobec niej wierzytelnością wynikającą z wyroku SA w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2015 roku (I A Ca 703/15), zaliczając te kwoty w pierwszej kolejności na odsetki (368,17 zł), a pozostałą kwotę (80 722,40 zł) na należność główną, która od tego dnia wynosiła 56 877,09 zł (tj. 137 599,49 zł – 80 722,40 zł), zaś kwota należności głównej, od której liczone były odsetki została w całości spłacona.

Dowód : wydruk księgi wieczystej nieruchomości (...) (k. 41-60), kopia oświadczenia o potrąceniu wierzytelności wraz z dowodami nadania(k. 67-72).

W dniu 15 lutego 2016 roku powódka zapłaciła pozwanym kwotę 18 909,43 zł, co pomniejszyło należność główną do kwoty 37 967,66 zł, a następnie w dniu 19 maja 2016 roku zaliczyła przyznane od pozwanych na jej rzecz koszty procesu w I instancji (7 363,04 zł) przyznane przez Referendarza sądowego w postanowieniu z dnia 19 maja 2016 roku (należność pozostała do zapłaty wynosiła 30 604,62 zł).

Pismem z dnia 11 lipca 2016 roku Prezes Sądu Okręgowego w Poznaniu wyraził zgodę na zapłatę kwoty 18 000 zł zasądzonej wyrokiem SA w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2015 roku na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu prze z E. H. (1).

Pismem z dnia 27 lipca 2016 roku pozwani nie wyrazili zgody na przekazanie kwoty 18 000 zł bezpośrednio Sądowi Okręgowemu w Poznaniu. Wskazali, że obowiązek uiszczenia zasądzonych wyrokiem Sądu Apelacyjnego kosztów sądowych ciąży wyłącznie na pozwanych i nie widzą oni jakichkolwiek podstaw do cedowania tego obowiązku na osoby trzecie, w szczególności zaś na E. H. (1).

W dniu 6 lipca powódka zapłaciła na rachunek bankowy pełnomocnika wierzycieli kwotę 12 902,28 zł, a w dniu 23 sierpnia 2016 roku kwotę 18 000 zł. Co doprowadziło do spłacenia całości zobowiązania.

Dowód: kopia potwierdzenia przelewu kwoty 12 909,43 zł na rachunek pełnomocnika pozwanych (k. 73, 219), kopia upoważnienia pełnomocnika do odbioru zasądzonych na rzecz małżeństwa Ś. kwot (k. 74), wydruk korespondencji powódki i pełnomocnika pozwanych (k. 75), kopia potwierdzenia przelewu kwoty 12 902,28 zł (k. 76, 220), kopia potwierdzenia zapłaty kwoty 18 000 zł (k. 84,221), kalkulator odsetek – wydruk (k. 98-104), kopia pisma Prezesa SO w Poznaniu z dnia 11 lipca 2016 r. (k. 108), kopia odpowiedzi pozwanych (k. 109).

Pismem z dnia 23 lutego 2016 roku pozwani, reprezentowani przez pełnomocnika oświadczali, że dokonana przez E. H. (1) wpłata w wysokości 118 909,43 zł w pierwszej kolejności zaliczają na należne im odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty 148 424,48 zł za okres do dnia 15 lutego 2016 roku w wysokości 100 932,30 zł, oraz wyznaczyli dodatkowy termin spłaty pozostałego świadczenia (w kwocie 148 424,48 zł) a także wyrazili zgodę na potrącenie z ostatniej raty płatności kwoty 10 701,40 zł. należnej od nich na przecz E. H. (1) w związku z zasądzonymi kosztami postępowania .

Pismem z dnia 10 czerwca 2016 roku pozwani poinformowali powódkę o sposobie zaliczenia wpłaconych przez powódkę kwot oraz sposobie zaliczenia poszczególnych wpłat na koszty procesu. Podali, że oczekują uiszczenia na swoją rzecz kwoty 132 823,18 zł powiększonej o należne odsetki za każdy dzień zwłoki do dnia wpływu gotówki na konto bankowe pełnomocnika pozwanych w kwocie 17,91 zł za każdy dzień zwłoki.

Dowód: kopia pisma pozwanych z dnia 23 lutego 2016 roku (k 35-36), kopia pisma pozwanych z 10 czerwca 2016 roku (k. 37-38, 213)

W dniu 26 października 2016 roku pozwani złożyli wniosek egzekucyjny, w którym domagali się egzekucji kwoty 94 183,94 zł wraz z odsetkami od dnia 24 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty..

We wniosku tym pozwani wskazali, że powódka uiściła na konto bankowe pełnomocnika wierzycieli w sumie kwotę 136 909,43 zł z czego kwotę 100 000 zł w dniu 18 stycznia 2016 roku, 18 909,43 zł w dniu 15 lutego 2016 roku oraz 18 000 zł w dniu 23 sierpnia 2016 roku, co oznacza, że stan zadłużenia na dzień 23 sierpnia 2016 roku wynosi 94 183,94 zł.

Pismem z dnia 28 października 2016 roku E. H. (1) została zawiadomiona o wszczęciu egzekucji i wezwana do złożenia wykazu majątku, zawiadomiono ją także o zajęciu rachunku bankowego

Dowód: kopia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego (k. 33-), kopia pisma od komornika do powódki wraz z załącznikami (k. 78-83).

Pismem z dnia 1 marca 2017 roku pozwani W. i K. Ś. (1) wnieśli przeciwko E. H. (1) pozew o zapłatę kwoty 607 601 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2 marca 2017 roku do dnia zapłaty. Podali, że na dochodzoną należność składają się: wynagrodzenie za nabytą nieruchomość w kwocie 177 941,61 zł oraz kwota 510 749,70 zł z tytułu wynagrodzenia w związku z uzyskaniem przez E. H. (1) nienależnego świadczenia z racji nabycia nieruchomości we wrześniu 2012 roku w cenie ustalonej przez Sąd Wojewódzki wG. (...)przy uwzględnieniu cen z IV kwartału 1990 roku.

Dowód: pozew z dnia 1 marca 2017 roku (k. 2-5 akt SO w Poznaniu o sygnaturze (...))

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dołączonych do akt kopii dokumentów, których wiarygodność i autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu, a także na podstawie dokumentów i kopii dokumentów zawartych w aktach Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygnaturze (...).

Co do zasady okoliczności faktyczne niniejszej sprawy nie były sporne, **jak przyznał pełnomocnik pozwanych – różnica w rozliczeniu spłaty zobowiązania wynika wyłącznie z potrąceń dokonanych przez powódkę oraz odmowy ich uznania przez pozwanych – rozważenia wymagało zatem jedynie, czy powódka w sposób uprawniony dokonała potrąceń.**

Sąd w niniejszym procesie nie badał wzajemnych rozliczeń między stronami związanych z przejęciem przez powódkę przedmiotowej nieruchomości w trybie art. 231 kc uznając, że tytuł wykonawczy, którego pozbawienia wykonalności domaga się powódka wydany został w związku zapłatą za bezumowne korzystanie z nieruchomości, nie zaś w związku z umową sprzedaży czy z przejściem na własność powódki przedmiotowej nieruchomości. Nie istnieją więc żadne podstawy, by należności związane z dwoma różnymi tytułami rozliczać w jednym postępowaniu, , tym bardziej, że w dniu 2 marca 2017 roku pozwani złożyli pozew przeciwko E. H. (1) o zapłatę kwoty 607 601 zł w związku z wynagrodzeniem za nabytą nieruchomość oraz z uzyskaniem przez nią nienależnego świadczenia z racji nabycia nieruchomości we wrześniu 2012 roku w cenie ustalonej przez Sąd Wojewódzki G. (...).

Sąd oddalił wniosek pozwanych o przeprowadzenie dowodu z wyroku z uzasadnieniem I i II instancji w sprawie (...)Sądu Okręgowego w G. (...). z uwagi na fakt, że pełnomocnik powódki nie kwestionował wysokości należności zasądzonej na rzecz małżonków Ś. z tytułu przeniesienia własności nieruchomości na rzecz E. H. (2). Sąd oddalił również wniosek o zobowiązanie notariusza do przedłożenia wypisu aktu notarialnego z dnia 25 września 2012 r. uznając, że dowód ten jest zbędny do rozstrzygnięcia sprawy, a nadto kopia tego dokumentu znajdowała się w aktach (...).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Powództwo okazało się w całości uzasadnione.

Zgodnie z art. 840 § 1 kpc dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

1. przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
2. po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Do zdarzeń w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 kpc zalicza się zjawiska i stany świata zewnętrznego oraz objawy wewnętrznego życia stron, z którymi przepisy prawa materialnego łączą wygaśnięcie zobowiązań albo które powodują niemożność egzekwowania świadczeń wynikających z tytułu egzekucyjnego. Do zdarzeń takich zalicza się między

innymi wykonanie zobowiązania, odnowienie, niemożliwość świadczenia, a także przedawnienie. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 lipca 2014r., I ACa 163/14, Lex nr 1527209). Dłużnik traci prawo do wytoczenia powództwa opozycyjnego z chwilą wyegzekwowania przez wierzyciela świadczenia objętego tytułem wykonawczym, co nie odbiera mu możliwości poszukiwania sądowej ochrony jego praw w odrębnym postępowaniu (wyrok SN z dnia 4 kwietnia 2002 r., I PKN 197/01, Wokanda 2002, nr 12, poz. 27; wyrok SN z dnia 17 listopada 1988, I CR 255/88, LEX nr 8929; wyrok SN z dnia 20 stycznia 1978r., III CRN 310/77, LEX nr 8055).

Powódka uzasadniając swoje powództwo przede wszystkim podnosiła, że objęta spornym tytułem wierzytelność wygasła wobec dokonania przez nią uiszczenia należności oraz potrącenia tej wierzytelności z wierzytelnością przysługującą powódce, a nabytą od Z. (...) oraz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C..

Pozwani uznawali roszczenie inicjatorki procesu za niezasadne, bowiem w ich ocenie dokonane potrącenie należności nie było uprawnione – po pierwsze nie wyrazili oni zgody na cesję wierzytelności z (...) Spółdzielnią Mieszkaniową w C., a po wtóre ich zdaniem wierzytelności Z. (...) obejmowały zobowiązania publiczne związane osobiście z osobą pozwanej wobec Skarbu Państwa, a przeniesienie ich na osobę trzecią mogło nastąpić tylko w okolicznościach wskazanych w ordynacji podatkowej.

Pozwani podnosili też, że przedmiotowe wynagrodzenie zostało pozwanym przyznane za bezumowne korzystanie przez powódkę w złej wierze z ich nieruchomości, co wyczerpuje znamiona występku stypizowanego w art. 204 § 2 kk, a tym samym stanowi czyn niedozwolony. Powódce nie przysługuje więc prawo jakichkolwiek potrąceń z zasądzonych na rzecz pozwanych należności (art. 505 pkt 3 kc). **W pozostałym zakresie pozwani nie kwestionowali wysokości dokonanych przez powódkę wpłat i sposobu ich zaliczania.**

W pierwszej kolejności należało odnieść się do ostatniego z zarzutów pozwanych, bowiem uznanie go za zasadny powodowałoby najdalej idące konsekwencje (skutkowałoby uznaniem, że powódka, na podstawie art. 505 pkt 3 kc nie byłaby uprawniona do dokonywania jakichkolwiek potrąceń z wierzytelnością pozwanych).

Należy całkowicie odrzucić zarzut pozwanych, jakoby zachowanie powódki wyczerpywało znamiona występku z art. 204 § 2 kk i stanowiło czyn niedozwolony, a w konsekwencji, że powódce nie przysługuje prawo do jakichkolwiek potrąceń (art. 505 pkt 3 kc).

Zauważyć bowiem trzeba, że obowiązek zapłaty kwoty ponad 148 000 zł wraz z należnymi odsetkami nie wynikał z występku popełnionego przez inicjatorkę procesu, lecz z bezumownego korzystania przez nią z nieruchomości. Oznacza to więc, że źródłem zasądzonych na rzecz pozwanych świadczenia były przepisy kodeksu cywilnego (art. 224 kc), nie zaś przepisu kodeksu karnego, jak próbuje przedstawić to strona pozwana. Nie ulega wątpliwości, iż powódka w posiadanie nieruchomości wstąpiła w wyniku umowy sprzedaży, która została w późniejszym okresie uznana za nieważną. Pozwani w żaden sposób nie wykazali, jakoby doszło przez powódkę do naruszenia przepisów kodeksu karnego, nie dołączyli do akt żadnych dokumentów, które mogłyby świadczyć o tym, że w istocie, popełniła ona przestępstwo z art. 204 § 2 kk.

Nie budzi wątpliwości Sądu, że skuteczne potrącenie wierzytelności, stanowi wydarzenie na skutek którego zobowiązanie wygasa. Należało zatem zbadać czy doszło do skutecznego potrącenia wzajemnych wierzytelności powódki i pozwanych, na skutek złożenia przez powódkę oświadczeń z dnia 11 lutego 2016 roku.

Zgodnie z treścią art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym. Wskutek potrącenia, obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości niższej (art. 498 § 2 kc).

Przepis art. 499 k.c. przewiduje natomiast, iż potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, gdy potrącenie stało się możliwe. Do oceny zatem skuteczności złożonego

oświadczenia stosuje się przepisy części ogólnej kodeksu cywilnego, cywilnego, a więc art. 61 k.c., zgodnie z którym oświadczenie staje się skuteczne dopiero z chwilą, gdy doszło do adresata w taki sposób, że ten mógł zapoznać się z jego treścią.

W rozpoznawanej sprawie powódka, pismem z dnia 11 lutego 2016 roku złożyła pozwanym oświadczenie, że potrąca nabytą wierzytelność wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego w C. (...) w kwocie 39 857,52 zł z wierzytelnością pozwanym wobec niej stwierdzoną wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2015 roku (I Aca 703/15).

Uznając, czy oświadczenie to było skuteczne i zasadne wskazać należy, iż w dniu 11 lutego 2016 roku powódka nabyła od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C. wierzytelność Spółdzielni w stosunku do pozwanym, wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego w C. (...), zabezpieczoną hipoteką przymusową zwykłą w kwocie 26 623,55 zł.

Wedle regulacji z art. 509 § 1 kc wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Z kolei § 2 art. 509 kc stanowi, iż wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki..

W wyniku przelewu w rozumieniu art. 509 kc przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem. Innymi słowy, stosunek zobowiązaniowy nie ulega zmianie, natomiast zmienia się osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela- co zostało wskazane wprost w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r (I CKN 379/00).

Stwierdzić należało, że w wyniku zawartej przez powódkę z (...) Spółdzielnią Mieszkaniową umową cesji wierzytelności skutecznie nabyła ona wierzytelność Spółdzielni względem pozwanym. Oznacza to więc, że na dzień złożenia oświadczenia o potrąceniu powódka i pozwanym byli względem siebie wierzycielami i dłużnikami, a nadto każda z tych wierzytelności na dzień dokonania tegoż potrącenia była wymagalna, zatem potrącenie stało się skuteczne.

Zarzut pozwanym, jakoby potrącenie wierzytelności Z. (...) było niedopuszczalne uznać należy za równie chybiony.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomości obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka). Tak więc obciążenie nieruchomości hipoteką nie jest przeszkodą w jej zbywaniu, a zmiana właściciela obciążonej nieruchomości nie ma wpływu na istnienie hipoteki. Nie ma przy tym znaczenia, czy zmiana właściciela nieruchomości nastąpiła w wyniku jej sprzedaży, darowizny czy też na skutek spadkobrania. Wynika więc z tego, że ten, kto nabył nieruchomość obciążoną hipoteką, staje się dłużnikiem rzeczowym wierzyciela, któremu przysługuje hipoteka (jest to pogląd powszechnie przyjęty, co potwierdza m.in. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 28 lipca 1998 roku I Aca 436/98, M. Bednarek, M. Jamka, B. Kordasiewicz , Hipoteka, s. 34–36; R. Polak, K. Scheuring , Hipoteka, art. 73; W. Prądzyński , Istota hipoteki, s. 464–465; S. Rudnicki , Ustawa o księgach wieczystych i hipotece, 2010, art. 72 i 73). Wykonanie określonego obowiązku wzmocnione jest przez hipotekę w ten sposób, że uprawnienia wierzyciela są skuteczne wobec każdego wierzyciela przedmiotu obciążonego hipotecznie, a nadto mogą być realizowane przed roszczeniami wierzycieli osobistych podmiotu każdorazowo uprawnionego do rzeczy lub prawa. Oznacza to więc, że hipoteka przymusowa obciąża rzecz lub prawo bez względu na to, kto stanie się ich nabywcą.

Z kolei zgodnie z art. 518 § 1 pkt 1 kc stanowi, że osoba trzecia, która spłaca wierzyciela nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi.

Powódka nabyła nieruchomość od pozwanym w dniu 25 września 2012 roku, w chwili wejścia w prawa właściciela nieruchomość ta była obciążona hipotekami, w tym m.in. hipoteką przymusową na rzecz Z. (...). Oznacza to więc, że z

chwila przejęcia nieruchomości stała się dłużnikiem rzeczowym Z. (...). Skoro więc spłaciła wierzytelność hipoteczną, to, na podstawie powołanego już art. 518 § 1 pkt 1 kc nabyła tę wierzytelność z mocy samego prawa.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 października 2012 roku (II UK 74/12) dłużnik rzeczowy organu rentowego nie będący dłużnikiem osobistym z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne nie jest związany z organem rentowym (ZUS) węzłem obligacyjnym, który ma swe źródło w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu Najwyższego źródłem odpowiedzialności rzeczowej jest nic innego jak tylko wpis w księdze wieczystej poczyniony na rzecz organu rentowego, nie zaś art. 26 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Powódka spełniła więc świadczenie jako dłużnik rzeczowy Z. (...) (a uprawnienie to wynika wprost z art. 62 b ust 1 pkt 2 ordynacji podatkowej), zgodnie z którym zapłata podatku (oraz składek na ubezpieczenie społeczne czy zaległości z tytułu składek Z. (...)) – art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) może nastąpić także przez aktualnego właściciela przedmiotu hipoteki przymusowej.

W tym stanie rzeczy zarówno spłata hipoteki przymusowej przez powódkę oraz dokonanie potrącenia uiszczony kwoty uznać należy za całkowicie uprawnione. Nie ma przy tym znaczenia stanowisko dłużników osobistych Z. (...), którzy podawali, że nie wyrazili zgody na uregulowanie ich należności. Powódka, jako dłużnik rzeczowy posiadała bowiem uprawnienie do uiszczenia dłużnej kwoty i uwolnienia swojej nieruchomości spod hipoteki.

Wobec uznania, że potrącenia dokonane przez powódkę były skuteczne wskazać należy, że na dzień 11 lutego 2016 roku powódka była zobowiązana do zapłacenia pozwanym 137 599,49 zł z tytułu należności głównej, z czego kwota należności głównej, od której liczone są odsetki wynosiła 79 990,35 zł, a odsetki ustawowe wynosiły 368,17 zł (co zostało przyznane przez pełnomocnika pozwanych, który stwierdził, iż sporna jest jedynie kwestia potrąceń dokonanych przez inicjatorkę procesu).

W tym samym dniu powódka potrąciła odpowiednio kwoty 41 233,05 zł oraz 39 857,52 zł z wierzytelnością małżeństwa Ś. (łącznie 81 090,57 zł), zaliczając te kwoty w pierwszej kolejności na odsetki (368,17 zł), a pozostałą kwotę (80 722,40 zł) na należność główną, która od tego dnia wynosiła 56 877,09 zł (tj. 137 599,49 zł – 80 722,40 zł), zaś kwota należności głównej, od której liczone były odsetki została spłacona.

Pozwani twierdzili, że potrącenie kwoty 81 090,57 zł z należnego pozwanym wynagrodzenia za bezprawne korzystanie z nieruchomości należy uznać za „nadużycie przysługującego powódce prawa nie podlegającego z tej racji ochronie prawnej” – tj. art. 5 kc. W ocenie Sądu zarzut ten w żadnej mierze nie zasługiwał na uwzględnienie.

Art. 5 kc może znaleźć zastosowanie tylko wtedy, gdy spełnione są łącznie trzy przesłanki, tj: 1) podmiotowi uprawnionemu przysługuje prawo (uprawnienie materialnoprawne), którego dotyczy nadużycie; 2) podmiot uprawniony wykonuje przysługujące mu prawo ("czyni użytek z prawa"); 3) wykonywanie prawa pozostaje w sprzeczności z jednym z kryteriów wymienionych w art. 5 KC, tj. z zasadami współzycia społecznego lub też ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa (T. Justyński, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 8 lipca 1999 r., PS 2002, Nr 1, s. 133). Wynika więc z tego, że artykuł 5 kc znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy osobie uprawnionej przysługuje – formalnie rzecz ujmując – określone prawo podmiotowe, lecz w świetle oceny danego stanu faktycznego i przy uwzględnieniu treści konkretnej normy prawnej korzystanie przez nią z tego prawa pozostaje w sprzeczności z zasadami wskazanymi w art. 5 KC (co potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 stycznia 2001 roku, II CKN 349/00).

W ocenie Sądu pozwani w żaden sposób nie wykazali, jakoby doszło do zaistnienia trzech wymienionych warunków do zastosowania art. 5 kc, tj. nie wykazali, by dokonanie potrącenia było sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Oczywistym jest, że, z punktu widzenia pozwanych, korzystniej byłoby dla nich otrzymać wszystkie należności od powódki i móc dysponować nimi wedle swojego uznania, jednak w sytuacji, kiedy także oni byli dłużnikami inicjatorki procesu nie można uznawać, że dokonywanie wzajemnych potrąceń narusza czyjkolwiek interesy. Wręcz przeciwnie, przyjęcie takiego założenia mogłoby zostać uznane za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, oznaczałoby to bowiem, że powódka mogłaby

egzekwować środki z tytułu nabytych wierzytelności dopiero wówczas, gdy w całości uregulowałyby należności względem pozwanych – co, w ocenie Sądu, stałoby w sprzeczności z instytucją potrącenia.

W dniu 15 lutego 2016 roku powódka zapłaciła pozwany kwotę 18 909,43 zł, co pomniejszyło należność główną do kwoty 37 967,66 zł, a następnie w dniu 19 maja 2016 roku rozliczyła przyznane od pozwanych na rzecz powódki koszty procesu w I instancji (7 363,04 zł) przyznane przez Referendarza sądowego w postanowieniu z dnia 19 maja 2016 roku (należność pozostała do zapłaty wynosiła 30 604,62 zł).

W dniu 6 lipca powódka zapłaciła na rachunek bankowy pełnomocnika wierzycieli kwotę 12 902,28 zł, a w dniu 23 sierpnia 2016 roku kwotę 18 000 zł. Co doprowadziło do spłacenia całości zobowiązania.

W konsekwencji należało uznać, iż powódka wykazała, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiły zdarzenia, wskutek których wygasło zobowiązanie wynikające ze spornego tytułu wykonawczego. Mając to na względzie Sąd pozbawił wykonalności w całości tytułu wykonawczy – prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2015 roku w całości, o czym orzekł w punkcie 1. wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc i obciążono nimi pozwanych w całości. Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania w stosunku do nich art. 101 kpc bowiem w odpowiedzi na pozew nie uznali powództwa w zakresie wyegzekwowanej już wierzytelności. Z tego względu zasądzono od nich na rzecz powódki kwotę 23 329,20 zł, na którą składały się: opłata od pozwu w kwocie 12 378 zł, koszty zastępstwa procesowego – 10 800 zł (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawych z dnia 22 października 2015 roku (zm. Dz. U. z 2016 r., poz. 1667) § 2 pkt 7 (stawka minimalna przy wartości przedmiotu sprawy 200 000 zł do 2 000 000 zł) i koszty dojazdu pełnomocnika na rozprawy w kwocie 151,20 zł. , o czym orzeczono w punkcie 2. wyroku.

SSO Katarzyna Gawecka